

РЕШЕНИЕ

№ 134

гр. Плевен, 25.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЛЕВЕН в публично заседание на пети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ТАТЯНА Г. БЕТОВА

при участието на секретаря ЙОВКА СТ. КЕРЕНСКА
като разглежда докладваното от ТАТЯНА Г. БЕТОВА Гражданско дело №
20234400100232 по описа за 2023 година

**Иск с правно основание чл.79, ал.1 ЗЗД вр. чл.430 и сл. от ТЗ, вр. чл. 18
Закона за кредитиране на студенти и докторанти и чл.86, ал.1 ЗЗД.**

Делото е образувано по постъпила искова молба от „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“ АД, правоприменник на „КЕЙ БИ СИ БАНК БЪЛГАРИЯ“ ЕАД /преди „РАЙФАЙЗЕНБАНК БЪЛГАРИЯ“ ЕАД-гр.София, с която срещу А. Р. С. А. /гражданин на Великобритания/ е предявен осъдителен иск за заплащане на сумата в общ размер на 90 121.11лв. по чл.79, ал.1 от ЗЗД във вр. с чл.432, ал.1 от ТЗ и по чл.86 ЗЗД, с петитум: да бъде осъден ответника да заплати на ищеца общата сума от 90 121.11лв., в т.ч.:

- главница в размер на 75 299.51лева, от която: редовно падежирали главници за периода от 05.03.2021г. до 05.03.2023г. в размер на 11672.60лв. и предсрочно изискуема главница в размер на 63 626.91лв.;

- редовна (възнаградителна) лихва в размер на 13 581.20лева, начислена за периода от 05.03.2014г. до 05.03.2023г.;

- обезщетение за забава в размер на 1240.39лева, начислено за периода от 05.10.2020г. до 22.03.2023г. вкл.;

- ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба – 23.03.2023г. до окончателното им изплащане.

В исковата молба подадена от „КЕЙ БИ СИ БАНК БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, се твърди, че с Договор за студентски кредит от 04.03.2014г., сключен между „Райфайзенбанк (България)“ ЕАД и А. Р. С. А., банката е отпуснала на кредитополучателят студентски

кредит в размер на 82 144.92лева, с краен срок за погасяване - 05.02.2031г. Съгласно уговореното в чл. 1.1. от Договора, кредитът е отпуснат с цел заплащане на 12 броя такси за обучение на кредитополучателя, всяка в размер на 6845.41лв. и поради това е усвояван поетапно до размер 75 299.51лв., представляваща усвоена и непогасена главница, съгласно условията на Договора.

Ищецът се позовава на чл. 430, ал. 2 от ТЗ, съгласно който, договорът за банков кредит е лихвоносен, и на чл.3.1 от Договора, в който е постигнато съгласие между страните, че възнаградителната (редовна) лихва по кредита е в размер на 7% за целия му срок. Кредитополучателят ползва при погасяване гратисен период от 84 месеца, съгл.чл. 4.2. от Договора, считано от датата на сключване на Договора до 05.02.2021г., през който не дължи плащане на главница и лихва по кредита. По време на гратисния период се начислява лихва върху усвоената част от кредита, като начислената лихва се капитализира годишно.

В исковата молба се твърди, че въпреки тази клауза от договора, банката не е капитализирала редовната лихва, начислявана през гратисния период, като същата единствено е отложена до влизане на кредитополучателя в погасителен план и тя става изискуема с обявяване на предсрочно изискуемост на същия, за което е изготвен допълнителен погасителен план без капитализация.Твърди се още, че страните отнапред са определили размера на обезщетението за забава при погасяване на главницата по кредита - чл. 3.2. от Договора, съгл. който при забава в плащане на дължими суми, кредитополучателят дължи лихва за забава ОЛП плюс 10 пункта годишни върху забавената сума.Съгласно чл.4.8 от Договора кредитът е следвало да бъде погасен на 120 равни анюитетни месечни вноски, дължими на 5-то число от съответния месец, считано от 05.03.2021г. до 05.02.2031г., съгласно погасителен план-неразделна част от договора.

Ищецът се позовава на чл.6 от Договора, съгласно който банката има право да обяви Кредита за предсрочно изискуем, при неплащане на три последователни погасителни вноски. Ищецът твърди, че е изпълнил всички свои задължения, по договора за студентски кредит от 04.03.2014г. Ответникът не е изпълнила задълженията си по същия, като е допуснал неплащане на повече от три – на 25 последователни погасителни вноски от 05.03.2021г. до 05.03.2023г., поради което ищецът заявява, че с настоящата искова молба упражнява правото си по чл. 6. от Договора във връзка с чл. 432 от ТЗ да обяви цялата ползвана и непогасена сума за предсрочно изискуема, считано от датата на получаването на препис от исковата молба от ответника.Поради липса на изпълнение на задълженията по договора, ищецът счита, че е носител на вземанията, посочени в петитума на исковата молба. Пзовава се на чл. 79 и чл. 86 от ЗЗД, като претендира искова сума и посочва, че възнаградителният характер на редовната лихва и санкционният характер на неустойката не препятстват приложимостта на чл. 86 от ЗЗД, тъй като задължението за заплащането им е самостоятелно и независимо от задължението за обезщетение по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД /Решение № 73/29.06.2011 г. на ВКС по т. д. № 683 по описа за 2010 г., 1-во т. о., ТК/.

Предвид гореизложеното, ищецът моли да бъдат призовани страните в открито съдебно заседание и след доказване на твърдените от него факти, да бъде

постановено съдебно решение, с което да бъде осъдена ответницата А. Р. С. А. да заплати на Банката следните суми, дължими по Договор за студентски кредит от 04.03.2014г., а именно: Главница: 75 299,51 лева, от които: Редовно падежирали главници за периода от 05.03.2021 г. до 05.03.2023г. включително в размер 11 672,60 лева и Предсрочно изискуема главница в размер на 63 626,91 лева на 23.03.2023г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното им изплащане, Начислена възнаградителна (редовна) лихва в размер на 10 184,71 лева, за периода от 05.03.2021г. до 05.03.2023г. включително; Начислена възнаградителна (редовна) лихва в размер на 222,69 лева върху предсрочно изискуема главница от 23.03.2023г., за периода от 05.03.2023г. до 22.03.2023г. включително; Отложена възнаградителна (редовна) лихва в размер на 3 173,80 лева, за периода от 05.03.2014г. до 05.02.2021г. включително и изискуема към 23.03.2023г.; Начислено обезщетение за забава в размер на 1 240,39 лева, за периода за периода от 05.03.2021 г. до 22.03.2023г. включително. Претендират се и всички направени по делото разноси, включително юрисконсултско възнаграждение в размер на 400,00лв., на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК.

Към исковата молба са приложени : Фотокопие от Договор за студентски кредит от 04.03.2014 г., заедно с погасителен план към него; Фотокопие на искане за студентски кредит от 24.02.2014г.; Фотокопия на паспорт на А. Р. С. А. на Обединеното Кралство с № 308325419 и № 521043592; Фотокопия на искания за усвояване на средства от студентски кредит - 12 броя; Фотокопия на уверения по чл. 10, ал. 3 от ЗКСД - 12 броя; Фотокопия на платежни документи за платени семестриални такси по сметка на Медицински университет гр. Плевен - 11 бр.; Извлечение от сметка на кредитополучателя за доказване усвояването на кредита; Справка по чл. 366 от ГПК; Изготвен погасителен план без капитализация на лихва; Фотокопие на пълномощно на лицата подписали извлечението от сметка, справката по чл.366 от ГПК и погасителния план без капитализация; Писмо за обявяване на предсрочна изискуемост-изх. № ИЗХ-001-15446/22.03.2023г. С разпореждане № 333/15.06.2023г. на основание чл. 227, вр. чл.7, ал.1 от ГПК „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“ е конституирана като правоприемник на ищеца „КЕЙ БИ СИ БАНК БЪЛГАРИЯ“ ЕАД.

В срока по чл. 131 ал. 2 ГПК е постъпил писмен отговор от назначения на ответника А. Р. С. А., на основание чл.47, ал.6 от ГПК, служебен адвокат П. А. Д., в който е взето становище, че исковете са допустими, но неоснователни. Изложени са следните правни доводи и фактически съображения: Предявените обективно съединени искове намират правното си основание в разпоредбите на чл.430 от ТЗ във вр. с чл.79, ал.1 от ЗЗД, във вр. с чл.86 от ЗЗД, вр. с чл.92 от ЗЗД, като ищецът следва безспорно да установи валидно правоотношение по договора за кредит, усвояване на предоставения кредит в посочения размер, неизправност на ответницата чрез установяване просрочие по плащането и размера на дълга. Ответницата е физическо лице, получател на финансова услуга по договор с търговец, сключил договора в рамките на търговската си дейност, като получената финансова услуга не е предназначена за извършване на търговска или професионална

дейност, поради което ответницата има качеството на потребител по §13 т.1 от ДР ЗЗП.

Ответницата оспорва дължимостта на претендираните суми - главница и лихви, както следва: Краят на гратисния период, разписан в чл.4.2 от Договора - 05.02.2021г. не е договорен коректно съгласно законовото изискване за приключване на гратисния период. Съгласно нормата на чл.23, ал.2 от ЗКСД - Гратисният период е периодът от сключването на договора за кредит до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит или защита на дипломна работа съгласно учебния план за съответната специалност и образователно-квалификационна степен, съответно от датата, на която изтича определеният срок на докторантурата. Видно от представените 12 бр. Уверения, издадени от МУ - Плевен, срокът за полагане на последния държавен изпит е 01.03.2020г., предвид което и краят на гратисния период следва да бъде 01.03.2021г. Ответницата предявява възражение за недействителност/нищожност/ на договора за студентски кредит на следните основания: На осн.чл.22 във вр. с чл.10, ал.1 от ЗПК - елементите на договора са изготвени с печатен шрифт по-малък от 12, което е видимо. Съгласно чл.10, ал.1 от ЗПК договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12. Липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпване на последиците по чл.22 ЗПК-изначална недействителност на договора за кредит. Счита, че договорът е недействителен и на осн.чл.22 във вр.с чл.11, ал.2 от ЗПК. Позовава се на чл.11, ал.2 от ЗПК, като твърди, че в случая, в чл.9.1.2 от процесния договор се съдържа декларативно изявление на кредитополучателя, че е получил Общите условия за деловата дейност на Банката, както и съгласие в отношението му с Банката да се прилагат правилата, установени в тях, но въпреки това декларативно изявление, не е установено дали Общите условия, като неразделна част от процесния договор, са коректно преведени на английски език и дали са подписани на всяка страница от страните по договора, така както предвижда нормата на чл.11, ал.2 от ЗПК. Счита също, че не е установено спазена ли е и по отношение на тях нормата на чл.10, ал.1 от ЗПК относно вида, формата и размера на шрифта, с който са изпълнени ОУ. Неизпълнението на това изискване е санкционирано от законодателя с недействителност /нищожност/ на Договора за кредит. Ответницата, чрез назначения и служебен адвокат, счита договора за студентски кредит за недействителен и на основание чл.17, ал.6 от ЗКСД, поради липсваща

яснота относно основните негови параметри: начина на погасяване на кредита - погасителен план, посочващ размерът на погасителната вноска и начина на формирането ѝ. Освен това са представени два Погасителни плана с различни погасителни вноски. Първият план е с погасителна вноска от 1 274.17 лв., подписан е от ответницата и е неразделна част от процесния договор /чл.4.8 от Договора/, без обаче да е извършен превод на английски език на текстовата част от плана, вкл. какво точно отразяват отделните колони. Вторият погасителен план /без капитализация на лихва/ е с погасителна вноска в размер на 874.29лв., подписан е едностранно единствено от представители на Банката - ищец и липсват доказателства да е доведен до знанието на ответницата. Ответницата счита, че вторият

погасителен план е съставен с оглед завеждане на настоящия осъдителния иск, видно от реквизита за отложена възнаградителна лихва, изискуема към датата на депозиране на ИМ - 23.03.2023г., поради което не може да се приеме, че е погасителен план, съставен в последния ден от гратисния период, съгласно чл.26, ал.1 от Типовия договор. Предвид това, счита че липсва яснота и не са спазени изискванията на чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК относно условията за издължаване на кредита, което прави процесният договор за кредит недействителен на основание чл.22 от ЗПК.

Изложено е и следното възражение: Липсата на яснота за размера на погасителната вноска и възможността Банката едностранно да определя нейния размер след изтичане на гратисния период, без същия да е предварително известен на кредитополучателя, както и липсата на яснота по какъв начин следва да се заплати начислената възнаградителна лихва по време на гратисния период, води до сключване на договора като цяло в нарушение на разпоредбите на чл. 143, ал.2, т. 11, 12 и 19 от ЗЗП и до неговата нищожност при условията на чл.146, ал.1 от ЗЗП, тъй като позволява на Банката да променя едностранно условията на договора въз основа на непредвидено в него основание, респ. да променя едностранно без основание характеристиките на предоставяната на потребителя финансова услугата и не позволява на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора.

Предвид изложеното, моли да бъде обявен Договора за студентски кредит, сключен с ответницата на 04.03.2014г. за нищожен и да бъдат отхвърлени изцяло предявените осъдителни искове. Счита също, че в това производство не биха могли да се приложат последиците на чл.17, ал.7 от ЗКСД вр. с чл.22 от ЗПК, т.е. след като процесният договор е недействителен, не би могло да се признае дължимост и на главницата. Разпоредбата на чл.17, ал.7 от ЗКСД, респективно чл.23 от ЗПК е реституционна и е аналогична на тази по чл.34 от ЗЗД и се базира на института на неоснователното обогатяване - при липса на основание или при отпаднало основание, всеки дължи да върне това, което е получил. В случая обаче, сумите се претендират на договорно основание като изпълнение с оглед действителен договор за кредит, а не на основание чл.17, ал.7 от ЗКСД, като дадено по недействително правоотношение. Предвид това искът за главница не следва да бъде уважен, в този смисъл е трайната съдебна практика.

Ако се приеме, че договорът за студентски кредит е недействителен, ищецът счита, че не следва да се обсъжда настъпването на предсрочна изискуемост на вземането на Банката с връчване на преписа от ИМ на особения представител на ответницата, тъй като същото предполага действителен договор между страните, какъвто не е налице в конкретната хипотеза. Ако съдът не приеме, че процесният Договор за студентски кредит е недействителен, на посочените по-горе основания, ищецът предявява /като евентуално/ и възражение за нищожност на клаузите на чл.4.4 и чл.3.2 от същия договор, със следните аргументи: Клаузата на чл.4.4 е нищожна като неравноправна и като договорена в противоречие със закона. В чл.4.4 от Договора е разписано, че по време на гратисния период Банката начислява лихва върху усвоената част от кредита, съгласно действащия погасителен

план, като начислената лихва се капитализира годишно. Тази клауза е в противоречие с императивната разпоредба на чл.24, ал.1, т.1 от ЗКСД, т.к. включва в изискуемата в края на гратисния период главница и на суми, които не са усвоени за учебни такси, а представляват възнаградителна лихва по кредита за гратисния период. Клаузата е в противоречие и с чл.10, ал.3 от ЗЗД, т.к. води до забранения от закона анатоцизъм - начисляване на възнаградителна лихва върху възнаградителна лихва за предходен период капитализирана към главницата. Освен това тази клауза е в противоречие и с чл.143, т.19 от ЗЗП и е неравноправна, т.к. не позволява на кредитополучателя да прецени икономическите последици от договора в тази му част към датата на сключването му и подписване на погасителния план. По отношение на чл.3.2 от договора, предвиждащ, че при забава в плащането на дължими суми по кредита, кредитополучателят дължи на Банката лихва за забава в размер на ОЛП, увеличен с 10 пункта годишно върху забавената сума за времето на забавата до окончателното изплащане на забавените задължения, ответникът счита, че тази договорка противоречи на чл.20, ал.1 от ЗКСД, която норма определя максимална лихва от 7% , без да индивидуализира вида на лихвата - само възнаградителна или - и за забава. Съгласно чл. 20 ал 2 от ЗКСД уговорката за по-висока лихва е нищожна. Уговорената лихва за забава противоречи и на чл.24, ал.1 от ЗКСД, която разпоредба е императивна „с цел защита на кредитополучателя“ и води до недействителност по смисъла на чл.17, ал.6 от ЗКСД.

Съдът, като взе предвид становищата на страните, обсъди събраните по делото доказателства, прецени ги по реда на чл. 12 ГПК, съобрази изискванията на закона, приема за установено следното от фактическа и правна страна: От „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“АД като правопреемник на „КЕЙ БИ СИ БАНК БЪЛГАРИЯ“ЕАД гр.София, с предишно наименование „РАЙФАЙЗЕНБАНК БЪЛГАРИЯ“ ЕАД-гр.София, са предявени осъдителни искове против А. Р. С. А./гражданин на Великобритания/, за заплащане на сумата в общ размер на 90 121.11лв., на основание чл.79, ал.1 от ЗЗД, вр. с чл.432, ал.1 от ТЗ, вр. чл.18 Закона за кредитиране на студенти и докторанти и иск по чл.86 ЗЗД, с искане да бъде осъден ответника да заплати на ищеца горната сума, включваща: главница в размер на 75 299.51лева, възнаградителна лихва в размер на 13 581.20лева, начислена за периода от 05.03.2014г. до 05.03.2023г.; обезщетение за забава в размер на 1240.39лева, начислено за периода от 05.10.2020г. до 22.03.2023г. вкл., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба – 23.03.2023г. до окончателното и изплащане.

Безспорно е сключването на процесният договор за кредит между страните, с описани подробно в исковата молба клаузи. Безспорно е и усвояването на сумата по същия, с оглед на установеното от ВЛ Т. И. с приетата СЧЕ. Не се оспорва от ответника и материалната легитимация на ищеца по предявения иск. На 25.06.2015г. „Райфайзенбанк България“ ЕАД, с правопреемници последователно „КЕЙ БИ СИ БАНК БЪЛГАРИЯ“ЕАД и „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“АД, е сключила договор за студентски кредит, по силата на който Банката е отпуснала на кредитополучателя А. Р. С. А. кредит в размер на 82 144.92лв., от които са усвоени 75 299.51лв., като съгласно чл. 1.1. от договора кредита е

предоставен за заплащане на 12 броя такси за обучение от по 6845.41лв. Срокът на договора е 05.02.2031г., като е уговорено плащането на /чл.4.8./ 120 месечни анюитетни вноски, дължими на 5-то число от съответния месец, считано от 05.03.2021г. до 05.02.2031г. Кредитът е усвояван поетапно до размера на сумата 75 299.51лв., представляваща усвоената главница. В договора е посочено, че кредитополучателят ползва 80 месеца гратисен период, считано от датата на сключването му до 05.02.2021г. През този период не се дължи заплащане на лихва и главница. В чл.4.4. е уговорено, че по време на гратисния период /04.03.2014г.-05.02.2021г./ банката начислява лихва върху усвоената част от кредита, която лихва се капитализира към главницата годишно. Договореният лихвен процент е фиксиран в размер на 7%, а при забава на плащанията се дължи лихва за забава в размер на ОЛП увеличен с 10 пункта надбавка.Съгласно договора, банката има право да обяви кредита за предсрочно изискуем в случай, че кредитополучателят не предостави на банката документ от съответното висше училище, удостоверяващ качеството му на студент или докторант с право да се запише за следващ семестър за два поредни семестъра, както и при неплащане от страна на кредитополучателя на три последователни погасителни вноски/чл.6.2/.

Спорно е нищожен ли е договорът за кредит/или отделни негови клаузи/ на посочените от ответницата в отговора на исковата молба основания, дължи ли същата исковата сума, от кога следва да се счита за изцяло предсрочно изискуем кредита; какъв е размерът на дълга, като се вземат предвид приетите за основателни възражения за недействителност на клаузи от него, в т.ч. и на клаузата за годишна капитализация на изтекли през гратисния период лихви и при недействителност на целия договор.

За да се произнесе по спора, съдът взе предвид следното:

От заключението на СТЕ, възложена на ВЛ инж.К. Т./на л. 204 и сл./ се установява, че изследвания в оригинал договор за студентски кредит от 04.03.2015г. е изготвен при използване на специализиран шрифт на банката, който вещото лице оприличава на често използваните за документи шрифтове Tahoma и Calibri, тъй като тези шрифтове са с подобна типография. Посочено е, че шрифтове с такава типография се използват за текстове с малка височина на буквите, тъй като текст с такъв шрифт се чете по-лесно.Текстът на целия документ договор за кредит е изписан с един и същи шрифт, с височина на буквите 8,5пункта.Експертизата е установила, че за „Погасителен план“ към Договора са използвани различни шрифтове с различна височина –от 6.5 до 8 пункта, посочени подробно в заключението.

От заключението на ССЧЕ, изготвени от вещото лице Т. И., при съобразяване с посочените по-горе договорни клаузи, се установяват размерите на дължимите от ответника суми. Видно от заключението, което не е оспорено от страните и като компетентно изготвено, се възприемат от съда, от прегледаните счетоводни документи и извлечения на банковата сметка на длъжника, ВЛ е установило, че по кредита са усвоени суми в общ размер 75 299.51лв., които съгласно договора са преведени по посочената в него сметка на Медицински университет-Плевен, поетапно - на отразените в заключението дати. За погасяване на вземането на банката, от ответник са заплатени общо 20 400лв., с които е

погасена част от лихвата, изтекла през гратисния период. За гратисния период/05.03.2014-05.01.2021г./ банката е начислила възнаградителна/договорна/ лихва в размер на 23 573.80лв., като е извършена капитализация при нейното изчисляване. Видно от заключението, възнаградителната лихва от 7% начислена през гратисния период/без капитализация/ е в размер на 21 336.76лв., изчислена само върху усвоената сума от 75299.51лв. Част от нея в размер на 20 400лв. е погасена чрез плащане, като остава дължима лихва за гратисния период /05.03.2014-05.02.2021г./в размер на 936.76лв.

Тъй като не се твърди да е обявявана предсрочна изискуемост на ответницата до завеждане на делото, е извършено изчисление на задължението по договора в два варианта - до подаване на ИМ на 23.03.2023г. и до връчване на препис от нея на особеният представител на ответника на 11.10.2023г. Установено е, че към датата на връчване на книжата на особения и представител, размерът на задължението на ответницата А. Р. С. А. е: редовно падежирала главница от 05.03.2021г. до 05.10.2023г. в размер на 15 256.77лв.; предсрочно изискуема главница на 11.10.2023г. в размер на 60 042.74лв. или общо главница в размер на 75 299.51лв.; договорна лихва от 05.03.2021г. до 05.10.2023г. в размер на 12 720.57лв.; договорна лихва от 05.10.2023г. до 11.10.2023г. в размер на 70.05лв.; отложена договорна лихва от 05.03.2014г. до 05.02.2021г. в размер на 936.76лв. или общо дължима договорна/възнаградителна/лихва в размер на 12 790.62лева; Мораторната лихва върху просрочени главници/обезщетение за забава/ от 05.03.2021г. до 10.10.2023г. е в размер на 2 161.62лева.

Установява се от представеното по делото писмо от ОД на МВР – Плевен /л.93/, че ответницата А. Р. С. А., роден на **** г., гражданин на Великобритания и от справката за пътуване на лицето, че има множество регистрирани влизания и излизания от страната, с последна дата на напускане 10.06.2020г., след която няма регистрирани данни за влизане през ГКПП на територията на РБългария.

При така установеното от фактическа страна, съдът достигна до следните изводи:

Между страните е налице облигационно отношение, по договор за студентски кредит от 04.03.2014г. Студентският кредит е регламентиран в специален закон - Закона за кредитиране на студенти и докторанти /ЗКСД/, с който са разписани условията и реда за кредитиране на студенти и докторанти с държавна финансова подкрепа. Качеството кредитополучател по този закон притежава лице, което отговаря на изискванията по чл.3, ал.1 от ЗКСД, в т.ч. да притежава качеството "студент" и гражданин на страна – членка на ЕС или на ЕИП, които изисквания са били налице към момента на сключване на договора. Дейността по отпускането на кредитите по този закон се извършва само от банки, които са сключили с министъра на образованието типов договор, уреждащ правата и задълженията на държавата и банките във връзка с участието в системата за кредитиране на студентите и докторантите, съгл. чл.6, ал.1 от закона и банката-ищец е сред тези правни субекти. Типовият договор е утвърден от Министъра на образованието и науката и от Министъра на финансите, след съгласуване с Националния съвет за кредитиране на студентите и

докторантите, и обнародван в ДВ. Законът урежда въпросите: за максималния размер на кредита; за недължимост на суми през периодът от сключването на договора за кредит до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит или защита на дипломна работа съгласно учебния план за съответната специалност, през т.н. гратисен период; за начина на формиране на общия размер на задължението на кредитополучателя след изтичане на гратисния период; за началния момент на дължимост на вноските по кредита; за срока на цялостно погасяване на задълженията; за максималния размер на възнаградителната лихва /7%/, с изрично предвидена нищожност на клаузи от договорите, предвиждащи по-висок размер на договорната лихва. Изрично е регламентирано /чл.17, ал.5 ЗКСД/ приложимост на чл.143-148 от Закона за защита на потребителите, относно неравноправни клаузи в договорите за студентски кредит, като сключени от потребител.

Кредитополучателят е бил студент в Медицински университет – Плевен, като процесния договор съответства на типовия договор и при сключването му са спазени изискванията на ЗКСД, поради което възраженията на ответника в тази насока са неоснователни. Договорът за кредит е съставен двуезично - на български и английски език и е подписан от ответника на всяка страница, предоставена му е цялата необходима за сключването му информация/оригинал на л.191 и сл./. В тази връзка, неоснователно се явява възражението, че кредитополучателят като чуждестранен студент не е имал възможност да се запознае преди сключването на договора с клаузите му и с връчените му Общи условия към договора. Нещо повече - под всяко от представените искания за усвояване на средства от студентски кредит, ответницата А. Р. А. е изписала саморъчно, че владее български език и разбира смисъла и значението на текста и ангажиментите, които поражда за нея. Поради това съдът приема, че ответницата, която е изписала посоченото изявление на български език е владеела достатъчно езика, за да разбере условията на сключения договор и при нужда - да си изясни икономическите последици от всяка негова клауза. В хода на изпълнението му, всяка година е потвърждавала изявлението си с искането за усвояване на всяка следваща сума. Наред с това, няма основание да се счита, че банката не е уведомила кредитополучателя за всички условия на кредита в съгласие с изискванията на чл.18, ал.3 ЗКСД. Това е така, тъй като законът не съдържа конкретно изискване относно начина на предоставяне на такава информация (устно, писмено или в определена форма) и поради бланкетния характер на възражението, съдът приема, че не е налице неизпълнение на задължението на банката по чл.18, ал.3 ЗКСД.

Установи се, че кредитът е усвоен до размера 75 299.51лв. за заплащане на съответните такси за обучение в МУ-Плевен. Няма спор, че гратисният период по процесния кредит е изтекъл на 05.02.2021г. като кредитополучателят е започнал обслужването му, превеждайки на 04.03.2021г. сумата 1200лв. за погасяване на вземанията на банката, което се установява от заключението на ССЧЕ. От заключението на вещото лице се установява също, че с постъпилата сума, както и със заплатените впоследствие месечни вноски от по 1200лв., общо в размер на 20 400лв. до завеждане на делото, а и след това, е

погасена само част от лихвата по договора за гратисния период, включена в дължимите анюитетни вноски, съгл. погасителния план на л. 200 и сл. Просрочени към момента на завеждане на делото, съгласно установеното от ВЛ, са 25бр. вноски към момента на завеждане на делото и 32бр. вноски към 11.10.2023г. – получаване на препис от ИМ, съдържаща изявление за предсрочна изискуемост. Това неизпълнение е обусловило правото на кредитора по чл.6.2 да обяви кредита за предсрочно изискуем и да изиска връщане на дължимите суми по него преди настъпване на договорения краен срок за издължаване – 05.02.2031г. На л.77 от делото е приложено писмо изх. № 001-15446/22.03.2023г. до длъжника, с което е посочено, че е допуснал просрочие от 05.03.2021г. до 05.03.2023г., което е основание банката да обяви кредита за предсрочно изискуем, но няма данни и не се твърди това писмо да е било връчено на ответника на адресите му за кореспонденция в гр.Плевен/по договора/. Клаузата на чл. 6.2. от договора, предвижда право на банката да обяви кредита за предсрочно изискуем при неплащане на три последователни месечни вноски, което обстоятелство е установено по делото.

Предсрочната изискуемост настъпва с достигане на изявлението на банката до длъжника, което не е сторено преди завеждане на делото. Едва с настоящата искова молба е изпълнено задължението на банката да уведоми длъжника за упражненото право на предсрочна изискуемост на цялото задължение по кредита, за да се породят целените с изявлението правни последици. Обективизираното на стр. 3 в исковата молба волеизявление за предсрочна изискуемост е достигнало до длъжника с получаването на препис от нея от назначения му особен представител на 11.10.2023г. Съдът, на основание чл.235, ал.3 ГПК, следва да вземе предвид този факт, настъпил след предявяване на иска, който факт е от значение за спорното право. Съгласно решение № 198/18.01.2019г. по т.д. № 193/2018г. на ВКС, I ТО, в хипотезата на осъдителен иск за заплащане на суми по договор за кредит, в исковата молба по който е обективирано изявление, че кредиторът упражнява правото си да направи целия дълг по кредита предсрочно изискуем, поради осъществяване на предвидените в договора или закона предпоставки, връчването на особения представител представлява надлежно уведомяване на длъжника - ответник. Настоящият случай е именно такъв.

Съдът намира, че клаузата на чл. 4.4 от договора, предвиждаща, че начислената през гратисния период лихва се капитализира годишно, е нищожна на основание чл.26, ал.4, вр. чл.10, ал.3 от ЗЗД вр. с чл.24, ал.1 от ЗКСД. Налице е анатоцизъм, при който изтекли отложени лихви са олихвявани/капитализирани/годишно. Клаузата на чл.4.4 от договора противоречи на императивната норма на чл.24, ал.1 от ЗКСД, която регламентира общия размер на задължението на кредитополучателя след изтичане на гратисния период, включващо :1. главницата, чийто размер се определя от сумата на отпуснатите средства за такси и/или издръжка и 2. лихвата, дължима от кредитополучателя за срока на договора за кредит. Нормата на чл.24, ал.1 от ЗКСД има защитен характер и не позволява включването на други задължения и разходи по кредита, още по-малко уговорената в договора сложна лихва, която е забранена за прилагане спрямо физически

лица, а се прилага спрямо търговци и то при определени условия. Поради изложеното, следва да се приеме, че клаузата на чл.4.4 от договора, допускаща това, се явяват неравнопоставна и противоречаща на закона – на чл.24, ал.1 от ЗКСД, което води до нейната нищожност. Нищожността на съответната клауза не води до нищожност на целия договор, защото неприложимите поради неравнопоставния им характер клаузи могат да бъдат заместени от съответната правна норма, на която противоречат. Както се посочи, начисляването на лихва върху лихва, съгласно чл.10, ал.3 ЗЗД, е допустимо само при изрична уговорка между търговци, каквото качество кредитополучателят няма, поради което клаузата е нищожна и като противоречаща на посочения текст от закона и се замества на основание чл.26, ал.4 от ЗЗД от императивната разпоредба на закона - чл.24, ал.1 ЗКСД. Неоснователен в тази връзка е доводът на банката, че не се касае за анатоцизъм, а за капитализация на лихви, доколкото лихвите не са за забава, т.е. не са „изтекли лихви“. Видно от заключението на ВЛ и от първоначалния погасителен план, договорената възнаградителна лихва е била капитализирана и прибавяна към главницата, което впоследствие е довело до изготвяне на нов погасителен план, без недопустимата капитализация, както се твърди и в исковата молба. Според съда, без значение е дали уговорената капитализация е в тесния смисъл на думата „анатоцизъм“, при положение, че тя води до увеличаване на дълга в противоречие с защитната клауза на чл. 24, ал.1 ЗКСД.

Поради изложеното, следва да бъде съобразено заключението на ВЛ Т. И., като се определи размера на задължението, без капитализацията на договорната лихва, изтекла през гратисния период. Неоснователно е възражението на ответника, че не е ясен срока на гратисния период – той е посочен в чл.4.2 от договора, с точната дата на края на периода – 05.02.2021г. Ако е настъпило отлагане на държавния изпит и удължаване на гратисния период, това би се отразило на броя на просрочените непогасени вноски, респ. на момента на възникване на основание за предсрочна изискуемост. В случая броя на непогасените вноски към момента на завеждане на делото е такъв, че удължаването на гратисния период с един месец не би довело до изводи различни от изложените.

Неоснователно е и възражението за нищожност на договора на осн.чл.22 във вр. с чл.10, ал.1 от ЗПК, поради това, е елементите на договора са изготвени с печатен шрифт по-малък от 12, което е установено от заключението на ВЛ инж. Т.. Съгласно чл.4, ал.1, т.12 от Закона за потребителския кредит, разпоредбите му не се прилагат за договори за кредит, предоставени на ограничен кръг лица по силата на законови разпоредби в обществена полза, с лихва не по-висока от прилаганата на пазара, или при други условия, които са по-благоприятни за потребителя от прилаганите на пазара, като съдът възприема и доводите на пълномощника на банката юриконсулт Т. Т., изложени в писмената защита, относно неприложимостта на ЗПК към процесния договор за студентски кредит.

При така изложеното, съдът приема, че исковите претенции са основателни и доказани и следва да бъде уважени за главница в размер на 75 299.51лв. и за договорна лихва в размер на 12 790.62лева за периода 05.03.2014г. – 22.03.2023г., както и мораторна лихва/в размер на поисканото/ - на 1240.39лв. за периода 05.03.2021г. – 22.03.2023г. Сумата

на главницата се дължи, ведно със законната лихва върху нея, считано от 23.03.2023г. Неоснователна частично е само претенцията за отложената договорна лихва, поради което за разликата до 13 581.20лв. претендираната общо като договорна лихва исковата претенция следва да бъде отхвърлена.

При този изход на делото, ответникът следва да бъде осъден да заплати и направените по делото разноски от ищеца, съразмерно на уважените искове. За направени разноски в размер общо на 8344.84лв., в т.ч и за юрисконсултско възнаграждение в размер на 300лв., съобразно уважената част от исковите претенции, ищецът има право на разноските в размер на 8 265.21лв. Ответникът следва да заплати и разноски за експертизи в размер на 150лв. в полза на Бюджета на Плевенски ОС.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА А. Р. С. А., гражданин на ВЕЛИКОБРИТАНИЯ, родена на ***г., с паспорт на Обединеното кралство № 521043592, валиден до 14.07.2024г., с неизвестен адрес в РБългария, **да заплати** на „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“АД, като правоприменник на „Кей Би Си Банк България“ЕАД /преди „Райфайзенбанк България“ЕАД/, със седалище и адрес на управление гр. София, 1463, район „Триадица“, бул.“Витоша“ 89Б, ЕИК 000694959, представлявано от Светла Атанасова Г. и Теодор Валентинов Маринов-изпълнителни директори, на основание чл.79 ал.1 ЗЗД, вр. чл.430 от ТЗ, вр. чл.18 от Закона за кредитиране на студенти и докторанти: **сумата 75 299.51 лева**, представляваща главница; **сумата 12790.62лева**, представляваща договорна(възнаградителна) лихва, начислена за периода от 05.03.2014г. – 22.03.2023г.; **сумата 1240.39лева**, представляваща мораторна лихва, начислена за периода от 05.03.2021г. до 22.03.2023г., ведно със законната лихва върху главницата от 75 299.51лв., считано от 23.03.2023г. до окончателното и заплащане-дължими по договор за студентски кредит от 04.03.2014г. сключен с „Райфайзенбанк България“ЕАД, като **ОТХВЪРЛЯ** предявения иск за договорна лихва за разликата до 13 581.20лв., като неоснователен.

ОСЪЖДА А. Р. С. А., гражданин на Великобритания, родена на ***г., с паспорт на Обединеното кралство № 521043592, валиден до 14.07.2024г., с неизвестен адрес в РБългария, да заплати на основание чл.78, ал.1 ГПК на „ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА“АД, като правоприменник на „Кей Би Си Банк България“ЕАД/преди „Райфайзенбанк България“ЕАД/, със седалище и адрес на управление гр. София, 1463, район „Триадица“, бул.“Витоша“ 89Б, ЕИК 000694959, представлявано от Светла Атанасова Г. и Теодор Валентинов Маринов-изпълнителни директори **сумата 8 265.21лв.** за направени по делото разноски.

ОСЪЖДА А. Р. С. А., гражданин на Великобритания, родена на ***г., с паспорт на Обединеното кралство № 521043592, валиден до 14.07.2024г., с неизвестен адрес

в РБългария, да заплати на Плевенски ОС разноси по делото в размер на **150лева**.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Великотърновски апелативен съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Плевен: _____